

Література:

1. Кириленко О. Вдосконалення методів фінансування видатків бюджетів в умовах функціонування казначейської системи / О. Кириленко, Б. Малиняк // Вісник Тернопільського державного економічного університету. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – Вип. 1. – С. 7–16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dSPACE.tneu.edu.ua/handle/316497/11073>.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Паскаренко Л. Застосування органами казначейства заходів впливу за порушення бюджетного законодавства / Л. Паскаренко // Казна України. – 2015. – №6. – С. 15–19.

e-mail: lesacherneha@gmail.com

Калуцька Л.Б., *головний спеціаліст-економіст відділу статистики ведення та контролю даних у Тернопільській обл.*

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ СТАТИСТИКИ: ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ

Kalutska L.B., *Chief Economist of Specialist Keeping Statistics and Monitoring Data in Ternopil region*

IMPROVEMENT OF PUBLIC SERVICE STATISTICS: PROMISING DIRECTIONS

На сучасному етапі розвитку української держави офіційна державна статистика розвивається в умовах значних соціально-політичних та економічних змін, здійснення адміністративної реформи, переходу на міжнародні стандарти статистичної звітності. Такі обставини вимагають пошуку та реалізації нових підходів до державної статистичної діяльності в Україні, формування системи інформаційно-статистичного забезпечення, яка б швидко реагувала на зміни життя в суспільстві. Ефективність державної статистики в Україні в багатьох випадках залежить від досконалості її правової основи, тому вирішення проблем нормативної регламентації офіційної статистичної діяльності є вкрай необхідним.

В Україні дослідження окремих питань вдосконалення нормативно-правової бази, інфраструктури та системи управління державної статистики займалися такі вчені, як О. Васечко, А. Головач, О. Гончар, А. Єріна,

В. Захожай, І. Калачова, Р. Кулинич, І. Манцуров, В. Михайлов, Р. Моторин, О. Осауленко, А. Ревенко та ін.

Державна служба статистики України (Держстат) є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі статистики, діяльність якого координується Кабінетом Міністрів України через Міністра економічного розвитку і торгівлі. Він є основним виробником офіційної статистичної інформації щодо економічної, соціальної, демографічної й екологічної ситуації в Україні та регіонах. Місія Держстату – «надання неупередженої статистичної інформації щодо розвитку суспільства та національної економіки. Мета діяльності Держстату – надання статистики високої якості» [1].

Система державної статистики України покликана забезпечити органи державної влади, громадські об'єднання, науково-дослідні організації, засоби масової інформації і громадян достовірною і своєчасною статистичною інформацією про соціально-економічне становище держави на основі наукових принципів організації збору, обробки та розповсюдження цієї інформації. Відповідно Держстат має систему статистичних органів, яка побудована за адміністративно-територіальним принципом та розвивається в напрямках подальшої міжнародної інтеграції. Виступає як основний необхідний, ефективний інструмент державного управління, являючись головним інформаційним джерелом даних для управлінських, науково-дослідних, практичних потреб різних структур, організацій та населення [2].

Основні завдання державної статистичної діяльності визначаються довгостроковими програмами розвитку. Наразі Держстат реалізує Стратегію – 2017. Для реалізації Стратегії розроблено план дій, яким передбачено заходи за кожним напрямом розвитку державної статистики. У своїй діяльності органи державної статистики орієнтуються на відповідні державні документи, зокрема Стратегію «Україна – 2020», ініційовану Президентом України, програму діяльності Кабінету Міністрів України, а також на зобов'язання України, які виникають у контексті європейської інтеграції.

Відповідно до Стратегії – 2017, Держстат здійснює свою діяльність за такими основними напрямками:

– організація і проведення державних статистичних спостережень (ДСС) за соціально-економічними й демографічними процесами,

екологічною ситуацією в Україні та її регіонах, а також підготовка за їх результатами статистичних публікацій (інформації);

- моніторинг інформаційних потреб користувачів, забезпечення їх вільного доступу до статистичних даних, підвищення рівня відкритості та прозорості роботи органів державної статистики;

- установа партнерських стосунків із респондентами державних статистичних спостережень, зменшення звітного навантаження, забезпечення достовірності статистичних даних;

- розроблення та впровадження новітніх інформаційних технологій збирання, опрацювання й передачі статистичної інформації;

- розроблення та впровадження науково обґрунтованої статистичної методології, удосконалення звітно-статистичної документації та статистичної інфраструктури;

- удосконалення нормативно-правової бази у сфері статистики;

- запровадження в практику діяльності органів державної статистики європейських статистичних стандартів і рекомендацій;

- оптимізація структури та чисельності органів статистики [1].

Метою реорганізації статистики є підвищення якості її діяльності шляхом розбудови цілісної, ефективної, національної офіційної статистики для проведення аналізу та прогнозування розміщення продуктивних сил, ефективності функціонування соціально-економічного комплексу регіону та ступеня задоволення потреб країни у виробництві, розподілі та споживанні товарів та послуг, також відповідати стандартам ЄС [2]. Євростат підтримує Держстат України в здійсненні подальших кроків щодо оптимізації та впровадженні нової бази та реалізації її в реальному житті. Зокрема, поставлена задача створення інформаційно-телекомунікаційної статистики, в основу якої покладено формування локальних обчислювальних мереж, які будуть сприяти переходу до нової інформаційної технологічної бази.

В Угоді про асоціацію між Україною та ЄС одним із напрямів співробітництва у сфері статистики визначено поступову гармонізацію української статистичної системи з європейською [3]. Це передбачає створення професійно незалежної статистичної системи, яка вироблятиме необхідну для громадян, бізнесу й державних органів інформацію.

Серед іншого, для забезпечення прозорості статистичної діяльності та сприяння розвитку ефективної та професійно незалежної державної статисти-

стики передбачено створення Національної ради з питань статистики. До її складу ввійдуть представники різних груп користувачів (органів державної влади, бізнесу, наукових установ і громадських об'єднань та інші). Уперше на законодавчому рівні пропонується визначити порядок призначення та звільнення керівника статистичного органу [1].

Також Держстат визначено основним суб'єктом для обміну статистичною інформацією зі статистичними органами Європейського Союзу, міжнародними організаціями та статистичними службами зарубіжних країн. Це відповідає європейській практиці, коли саме національний статистичний офіс поширює офіційну статистику на міжнародному рівні [4].

Крім того, з метою наближення до європейських норм і стандартів, Держстат разом з іншими державними органами забезпечує виконання планів імплементації актів законодавства ЄС у сфері статистики, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.06.2015 №564-р. Здійснення цієї роботи ініційовано Держстатом у зв'язку з набуттям з 01.11.2014 тимчасового застосування Компендіуму ЄС [1].

Держстат також активно співпрацює із міжнародними організаціями в частині надання офіційних статистичних даних для презентації України в міжнародних статистичних виданнях і базах даних та забезпечення потреб представників цих організацій в Україні. Основними отримувачами офіційної статистичної інформації є: Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк, Євростат, Статистичний відділ ООН і регіональні та спеціалізовані організації системи ООН, такі як Європейська економічна комісія ООН (ЄЕК ООН), організації ООН з питань продовольства та сільськогосподарства (ФАО), промислового розвитку (ЮНІДО), освіти, науки та культури (ЮНЕСКО), навколишнього природного середовища (ЮНЕП), туризму (ЮНВТО), торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), а також Міжнародна організація праці (МОП), Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Міжнародна організація міграції (МОМ), Світова організація торгівлі (СОТ), Міжнародне енергетичне агентство (МЕА) тощо [5].

За результатами Адаптованої глобальної оцінки національної статистичної системи, проведеної представниками Європейської комісії, Європейської асоціації вільної торгівлі та Економічної комісії ООН для Європи у 2011 році, статистика України визнана такою, що значною мірою відповідає європейським вимогам, а інформація, що виробляється органами державної статистики, є продуктом високої якості. Водночас із визнанням

досягнень, результати аналізу поточного стану розвитку державної статистики свідчать про наявність сфер, в яких у подальшому необхідно поліпшити стан статистичної діяльності [6].

За результатами оцінки міжнародних експертів, інституційне середовище функціонування органів державної статистики у цілому відповідає статистичним стандартам, у тому числі фундаментальним принципам офіційної статистики ООН, Кодексу норм європейської статистики, а також Компендіуму статистичних вимог Євростату. Однак експертною групою рекомендовано гармонізувати законодавство у сфері статистики та суміжних сферах із законодавством ЄС з метою створення єдиної правової бази для державних органів, уповноважених на складення статистичної інформації, та формування цілісної національної системи офіційної статистики із закріпленням за Держстатом координуючої ролі [2].

В контексті удосконалення діяльності Державної служби статистики необхідним є вирішення наступних проблемних питань:

- гармонізації законодавства у сфері статистики із законодавством ЄС;
- запровадження інституційно-незалежної системи державної статистики, яка відповідатиме європейським стандартам;
- зміни інституційної структури системи державної статистики;
- гармонізації статистичної методології України із методологією міжнародних статистичних організацій;
- запровадження нових статистичних спостережень, які відповідають світовій та європейській практиці статистики;
- вдосконалення системи збору і обробки статистичної інформації за рахунок відмови від використання паперових носіїв інформації та переходу виключно на електронні носії;
- зміни співвідношення між чисельністю центрального апарату та обласними статистичними управліннями;
- більш ефективного захисту інформації органами статистики;
- запровадження нових освітніх програм для персоналу, заснованих на передовій європейській та світовій практиці;
- забезпечення вільного доступу користувачів до статистичних даних та підвищення рівня відкритості органів державної статистики.

Вважаємо, що реалізація системи реформ державної статистики дасть змогу: підвищити якість статистичної інформації для подальшого вдоско-

налення системи державного управління та зростання довіри суспільства до офіційної статистики; сформувати координовану Держстатом ефективно діючу національну систему офіційної статистики; удосконалити законодавство, що регламентує державну статистичну діяльність; забезпечити розвиток партнерських відносин між усіма учасниками процесу статистичного виробництва; поліпшити доступ користувачів до статистичної інформації; удосконалити статистичні процедури на основі методології, класифікацій та реєстрів відповідно до європейських стандартів.

Отже, Державна служба статистики України є уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі статистики. Серед завдань відомства – затвердження статистичної методології та звітно-статистичної інформації, формування інформаційної бази для прогнозування та аналізу тенденцій соціально-економічного розвитку, складання національних рахунків та ін. Основними напрямками реформування Держстату є підвищення його самостійності як органу із спеціальним статусом, а також поетапне зменшення кількості обов'язкових статистичних звітів, які подають підприємства, установи і організації. Після завершення реформи Держстат зможе продукувати якісну та незалежну інформацію.

Література:

1. Державна служба статистики України: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Звіт про роботу місії «Сприяння процесам удосконалення Державної служби статистики України з метою посилення її спроможності та удосконалення виробництва статистичних даних» / Статистична служба Данії, 7–9 квітня 2014 р. – К., 2014. – 144 с.
3. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 №1678–VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1678-18/paran2#n2>.
4. Остапчук Ю.М. Удосконалення законодавства України у галузі статистики / Ю.М. Остапчук – К.: Держкомстат України, 2002. – 255 с.
5. Осауленко О.Г. Національна статистична система: стратегічне планування, методологія та організація: моногр. / О.Г. Осауленко. – К.: Інформ.-аналіт. агентство, 2008. – 415 с.
6. Калуцька Л.Б. Удосконалення діяльності органів Державної служби статистики України / Л.Б. Калуцька // Методологічні проблеми фінансової теорії та практики: зб. наук. праць / уклад. В.В. Письменний, Б.В. Максимчак; відпов. за вип. О.П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – С. 36–39.

7. Про державну статистику: Закон України від 17.09.1992 №2614–XII, станом на 25.03.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>.

e-mail: n.karpyshyn@tneu.edu.ua

Карпишин Н.І., *к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ*

Островська Г.В., *головний економіст бюджетного відділу фінансового управління Бережанської районної державної адміністрації*

ПЛАНУВАННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

Karpyshyn N.I., *Ph.D., Associate Professor of Department of Finance named after S.I. Yuriy, TNEU*

Ostrovska G.V., *Chief Economist of Budget Sector of Financial Department, The Berezhany District State Administration*

PLANNING OF LOCAL BUDGET EXPENDITURES ON THE HEALTH

Кошти місцевих бюджетів є важливим джерелом фінансового забезпечення охорони здоров'я на локальному рівні. Можливість максимально-го наближення до споживача медичних послуг, врахування територіальних проблем, гнучкість і оперативність у проведенні змін – усе це основні переваги фінансового забезпечення охорони здоров'я за рахунок місцевих бюджетів.

На сучасному етапі ефективність процесу бюджетного фінансування охорони здоров'я з місцевих бюджетів значною мірою залежить від того, наскільки досконалим і науково обґрунтованим є бюджетне планування. Сучасний порядок бюджетного планування видатків на охорону здоров'я, в основі якого лежить розрахунок медичної субвенції, почав використовуватися лише з 2015 р. До цього часу процес бюджетного планування видатків на охорону здоров'я пройшов такі основні етапи:

I етап (до 2000 р.) – розрахунковий обсяг видатків бюджетів на охорону здоров'я визначався з допомогою трьох показників: норми витрат на